

Ισχύει και για την κρίση ;

(Σε ασύνδετο σχήμα)

Γράφει ο
Βύρων Τομάζος

Mια από τις συχνότερες παρατηρήσεις των ξένων,

ειδικά των Γερμανών και των Αμερικανών, που επισκεπτόταν παλιά την Ελλάδα, την εποχή που δένανε τα σκυλιά με αλυσίδες φτιαγμένες από λουκάνικα, ήταν η σπατάλη που έβλεπαν στα εστιατόρια. Παραγγέλναμε ένα «κάρο» φαγητό και αφήναμε τα μισά... Ενώ αυτοί, ειδικά την εποχή των χίπηδων, παράγγελλαν μία μερίδα πατάτες άντε και μια χωριάτικη. Τα δε παιδιά μας ήταν και είναι κακομαθημένα.

Μια φορά φιλοξένησα ένα Δανό συνεργάτη με την οικογένειά του, γενικό διευθυντή μεγάλης εταιρείας και έμεινε σε ένα διαμερισμάτι που έχω στο σπίτι μου. Τους πρόσφερα φαγητό αλά ελληνικά, δηλαδή πολλά, και ό,τι δεν έτρωγαν τα παιδιά του τα άφηνε στο ψυγείο για να τα φάνε μέχρι να τελειώσουν... Μου είπε, «είναι πάγια αρχή στο σπίτι μας δεν πετάμε ποτέ φαγητό» και μου έλεγαν και αυτοί, έτσι με φιλικό τρόπο, για τη σπάταλη που έβλεπαν να γίνεται ειδικά στα εστιατόρια και στις ταβέρνες.

Αυτά που συνέβαιναν, τα μισά φαγητά αφάγωτα ακόμα και μπριζόλες, δεν συμβαίνουν πια συχνά.

Σπατάλη, σπατάλη, σπατάλη ήταν το μοτίβο.

Στην υγεία ξοδεύαμε ενένα δις για φάρμακα και τώρα ξοδεύουμε δύο δις και δεν διαφέρουν πάρα πολύ οι υπηρεσίες των νοσοκομείων από τότε. Πολλά φάρμακα «πήγαιναν» σε καλλυντικά και ταξίδια στο εξωτερικό, από φαρμακευτικές εταιρείες που πουλούσαν υπερτιμημένα. Π.χ. στην Ευρώπη χρησιμοποιούσαν γενόσημα φάρμακα 70-80% και εμείς ούτε 5%. Τώρα αρχίζει να προδιαγράφεται αύξηση στη χορήγηση γενόσημων. **Χαίρε ω χείρε κρίση και έχουν πέσει και τα φάρμακα περίπου στις μισές τιμές.** Πολλοί Έλληνες ταξίδευαν στο εξωτερικό χωρίς προϋπολογισμό και πρόγραμμα και έκλειναν εισιτήρια την τελευταία στιγμή και συνήθως πλήρωναν πολύ παραπάνω από τους Γερμανούς ή τους Βορειοευρωπαίους. Αυτό βέβαια έχει μειωθεί αλλά ακόμα συμβαίνει, όμως και εδώ η κρίση έκανε τη δουλειά της, προγραμματίζουν ή φτασε το άκρον άωτον και δεν πάνε καθόλου. Ηλιπότητα συνεχίζεται και θα συνεχιστεί και αυτή στα άκρα της. Η κρίση μάς διδάξε να βλέπουμε την πραγματικότητα και να προσγειωθούμε. Μας διδάξε ότι για να πάρουμε σύνταξη όλοι πρέπει να έχουμε πληρώσει αντιστοίχως και αυτοί που δεν έχουν πληρώσει δεν μπορούν να παίρνουν συντάξεις, όπως γινόταν στα παλιά που χαρίστηκαν πάρα πολλές συντάξεις σε αγρότες, αντιστασιακούς, Έλληνες που ήρθαν από το εξωτερικό οι οποίοι δεν το δικαιούνται. Και εκεί υπερβολές. Δεν λέω να μην δίνονταν καθόλου αλλά όχι και σ' αυτό το βαθμό.

Όσα διαβάσατε στο παρόν εξώφυλλο είναι γνωστά και χιλιογραμμένα, όμως η κρίση είχε και τα καλά της, καταρχήν μάς προσγειώσε σε όλα τα οικονομικά δεδομένα. Αφού λοιπόν όλοι μας προσγειωθήκαμε μετά από παλινδρομίες αρχίζει να προσγειώνεται και η παρούσα κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ που ήταν ενάντια στα μνημόνια, όπως επίσης και όλες οι κυβερνήσεις που έλεγαν θα σκίσουν τα μνημόνια.

«Ουδέν κακόν αμιγές καλού», καμία δεξιά ή έστω κεντροαριστερά κυβέρνηση δεν θα μπορούσε να περάσει αυτά τα νομοσχέδια, τα οποία είναι αναγκαία και στην πλειοψηφία τους είναι πολύ σωστά, όπως το έλεγε και ο συγχωρεμένος ο Κωνστ. Μητσοτάκης, που ήταν ο εμπνευστής ενός τύπου παρομοίου μνημονίου, όταν ήταν Πρωθυπουργός. Τα μνημόνια υπήρξαν κόκκινο πανί για όλες τις κυβερνήσεις, στην ουσία ήταν ένα μάλλον λαϊκίστικο καμουφλάζ της κατάστασης. Στην πραγματικότητα ήταν αναγκαία και στην πλειονότητά τους είναι σωστά, ίσως σε ορισμένες περιπτώσεις να είναι υπερβολικά και ανισομερή, κατά γενικό κανόνα όμως είναι σωστά και αναγκαία.

Το μνημόνιο το γνωρίζουμε όλοι οι επιχειρηματίες και αρκετοί το έχουμε ζήσει. Αν ξοδεύεις παραπάνω από ό,τι κερδίζεις, θα φαλιρίσεις κάποια στιγμή και για να σε δανείσει ή βοηθήσει η τράπεζα θα πρέπει να βάλει όρους, όρους (μνημόνιο) που θα εξασφαλίζουν ότι οι τραπεζίτες ή οι δανειστές θα πάρουν πίσω τα χρήματά τους, διότι κανείς δεν σου δίνει χρήματα ειδικά με αυξημένο ρίσκο. Αν στα δώσει με μεγάλο ρίσκο τότε τα επιτόκια είναι τοκογλυφικά.

Πάω στον τίτλο μου:

«Ουδέν κακόν αμιγές καλού», δηλαδή ότι εξελέγη και κυβερνάει η Αριστερά που είναι οργανωμένη στο πεζοδρόμιο, καμία άλλη παράταξη κεντροαριστερά ή κεντροδεξιά δεν θα μπορούσε να σταθεί στα πόδια της υπογράφοντας τέτοια μνημόνια. Θα είχαμε καθημερινά επανάσταση στους δρόμους, χάος και πλήρη κατάρρευση και ίσως έναν άλλο εμφύλιο.

Πιστεύω ότι τώρα είμαστε στο 2014, όπου φαίνεται να είναι εφικτή μια ανάκαμψη. Ας μην υπερηφανεύεται κανείς γι' αυτό. Η κρίση έκανε τη δουλειά της, την πλήρωσε και ο ΣΥΡΙΖΑ που έχασε ένα μεγάλο ποσοστό των ψηφοφόρων του.

Η δύναμη της κρίσης κατέστρεψε ένα μεγάλο μέρος-τμήμα του μη ανταγωνιστικού κεφαλαίου με λουκέτα, σε ένα ανακάτεμα της γραμμικής αποτίμησης των αξιών.

Πολλοί θα θυμάστε ότι όλη η Ελλάδα είχε γεμίσει από μπουτίκ και μικρομάγαζα, τα οποία σίγουρα δεν είναι αποδοτικά, γιατί το προστιθέμενο κόστος μιας μικρής επιχείρησης είναι πολύ μεγάλο και ειδικότερα σε μια κρίση ο κόσμος δεν μπορεί να το πληρώσει. Όλα αυτά κατήργησαν και ένα περίπου εκατομμύριο θέσεις εργασίας και σαν αποτέλεσμα υποτιμήθηκε αυτόματα η αμοιβή της εργασίας. Αυτό βέβαια είχε πάλι το «ουδέν κακόν αμιγές καλού» ότι δηλαδή η χώρα έγινε πιο ανταγωνιστική διεθνώς και πάτησε σε πιο σταθερές βάσεις, διότι η αμοιβή είναι άμεσα συνδεδεμένη με την παραγωγικότητα. Θα θυμάστε ότι στις δεκαετίες πριν από την έλευση του ΠΑΣΟΚ ήμασταν ανταγωνιστικοί, είχαμε μεγάλο ποσοστό ανάπτυξης και είχαμε αρκετές βιοτεχνίες και μικρές βιομηχανίες.

Θα αναφερθώ σε ορισμένα παραδείγματα που έζησα. Πήγα κάποτε στην Ολλανδία να αγοράσω ένα κουστούμι και είδα ότι αυτό φτιάχνεται στην Ελλάδα και ρώτησα και έμαθα ότι ήταν έξω από το Κορωπί. Το επισκέφτηκα και είχε μόνο χονδρική πώληση, η μάρκα ήταν επώνυμη, αγόρασα από ένα κουστούμι για μένα και για τους συνεργάτες μας. Το σημειωτέον είναι ότι κάθε εβδομάδα μόνο από αυτό το εργοστάσιο έφευγαν ένδεκα φορτηγά γεμάτα με κουστούμια.

Το ίδιο μου συνέβη στη Γερμανία όταν είχαμε πάει με έξι πελάτες μου να επισκεφτούμε κάποια εργοστάσια και αυτοί είχαν τη μανία να ψωνίσουν κάτι από το εξωτερικό. Αγόρασαν κάτι μπουφάν για δικά τους και για δώρα και μου τα έδειξαν το βράδυ στο ξενοδοχείο. Παρεμπιπτόντως κοίταξα και είδα ότι είναι φτιαγμένα στην Ελλάδα και ψάχναμε ψαλίδι να κόψουμε την ετικέτα. Επίσης μια φορά παρήγγειλα έναν ακριβό νεροχύτη στην Ιταλία για το σπίτι μου και μετα ανακάλυψα ότι ήταν κατασκευασμένος στο Κορωπί.

Αλλά το «καλαμπουριστικό» είναι όταν ερχόμουν από το Λονδίνο με ένα συνεργάτη μου ο οποίος είχε πάει για πρώτη φορά εκεί, ήταν οργανωμένος, έμαθε τις στάσεις του μετρό και σε λίγες μέρες κινούνταν άνετα. Είχε μανία με την ένδυση και κυνηγούσε τις επώνυμες μάρκες, μάλιστα αγόρασε και κάτι παπούτσια Clark. Ήταν ωραίος τύπος και γραφικός, καλός πωλητής και καθίσαμε στο αεροπλάνο με έναν άλλο κύριο, του έπιασε την κουβέντα και του έλεγε «Εγώ το Λονδίνο το ξέρω πολύ καλά». Του πουλούσε μούρη, «κι όταν έρχομαι στο Λονδίνο παίρνω και παπούτσια Clark»... Ο άλλος δεν μιλούσε στην αρχή, μετά του είπε «μπράβο, εγώ είμαι 25 χρόνια στο Λονδίνο και δεν το ξέρω και τα παπούτσια Clark φτιάχνονται στο Μενίδι». Μου λέει, «Βύρωνα πήγα να του πουλήσω μούρη και μας «έσκισε» ο τύπος».

Επίσης έχω ένα φίλο μου εργοστασιάρχη που φτιάχνει παπούτσια ποιότητας και τα εξήγαγε όλα στο εξωτερικό, ειδικά στην Αμερική· έφτιαχνε ειδικά ορθοπεδικά παπούτσια για την οικογένεια Κέννεντι και είχε πάρα πολλές, μεγάλες εξαγωγές.

Ανέφερα όλα αυτά τα παραδείγματα για να υπενθυμίσω πόσο παραγωγικότητα είχε η χώρα ειδικά στην ελαφρά βιοτεχνία-βιομηχανία και ότι έχουμε το know how και τη δυνατότητα να την αναπτύξουμε πάλι, δεδομένου ότι σε χώρες όπως π.χ. η Κίνα και άλλες ανεβαίνει το βιοτικό τους επίπεδο και φυσικά τα μεροκάματα τους. Και το μεροκάματο σε σχέση με την τελική τιμή πωλήσεως είναι ένα μικρό μόνον, αλλά υπολογίσιμο ποσοστό γι' αυτό άρχισαν να επαναπατρίζονται εταιρείες π.χ. επίπλων στην Αμερική. Και εκεί χάσαμε το πλεονέκτημα της ανταγωνιστικότητας σε ό,τι αφορά τουλάχιστον τους μισθούς.

Δυστυχώς ο Αντρέας εν μια νυκτί αύξησε τα ημερομίσθια και τους μισθούς γύρω στο 25% με 30%. Έδωσε ένα μήνα άδεια ενώ οι άδειες ήταν ανάλογα με την υπηρεσία και άρχιζαν από 15 μέρες και από εκεί χάσαμε το πλεονέκτημα της ανταγωνιστικότητας.

Η κρίση λοιπόν δημιούργησε τις προϋποθέσεις για να γίνει η οικονομία μας πιο ανταγωνιστική και άρχισε μια αναστροφή να εκδηλώνεται το 2014. Και πέρυσι, το 2016, έγινε ορατή και αρχίζουν να ιδρύονται εξωστρεφείς επιχειρήσεις με υγιείς βάσεις που έχουν δημιουργηθεί και λόγω της κρίσης.

Είναι αποκαλυπτικό ότι το 2016 διπλασιάστηκαν τα καθαρά θετικά αποτελέσματα των εισηγμένων στο χρηματιστήριο των μεγάλων εταιρειών. Βαδίζουμε σε ένα ελεγχόμενο ξεκαθάρισμα της κρίσης, πράγμα που αυξάνει την πιστωτική κατάσταση της χώρας και των Ελληνικών επιχειρήσεων. Ήδη ορισμένες εταιρείες Ελληνικές άρχισαν να εκδίδουν ομόλογα με σχετικά χαμηλά επιτόκια εν συγκρίσει με αυτά που δανείζονται από τις τράπεζες. Αυτό είναι πολύ θετικό στοιχείο.

Μια επιχείρηση ή ένα κράτος είναι ευάλωτο, μπορεί ακόμα και να χρεωκοπήσει όταν δεν έχει κεφάλαιο κίνησης. Δηλαδή μπορεί η εταιρεία να είναι σε σχετικά καλή κατάσταση αλλά να μην έχει μετρητά γιατί της χρωστούν πολλά οι πελάτες της. Δεν έχει να πληρώσει τους υπαλλήλους και τους προμηθευτές της, οι οποίοι μόλις πάρουν «χαμπάρι» ότι η εταιρεία ή το κράτος δεν πάει καλά σταματούν την πίστωση και δουλεύουν με προκαταβολή και έτσι πάει για φαλίρισμα και το πληρώνει η εταιρεία ή το κράτος πολύ ακριβά.

Οι οιωνοί στη σημερινή κατάσταση είναι ενθαρρυντικοί π.χ. το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν που σε τρέχουσες τιμές έπεσε σε ετήσιο ποσοστό 4,9% του ΑΕΠ από το 2009 έως το 2015, έπεσε 1,5 το 2014, μόνο 1,3 το 2015 και πέρυσι αυξήθηκε 0,1%.

Ανάλογη είναι η εξέλιξη της ιδιωτικής κατανάλωσης και του ό-

γκου λιανικών πωλήσεων. Επίσης οι εξαγωγές αγαθών αυξάνονται σταθερά ενισχύοντας τον τομέα των διεθνών εμπορεύσιμων προϊόντων αυξάνοντας συγχρόνως και την εξωστρέφεια της χώρας.

Το ποσοστό ανεργίας μειώθηκε από 26,5% το 2014 σε 25,5% το 2016, επίσης σημαντικό είναι ότι βραδέως μεν αλλά πάντως αυξάνεται και η απασχόληση, 0,76% το 2014, 2,1% το 2015 και 1,75% πέρυσι.

Επίσης πολύ σημαντικό είναι ότι πολλά ξένα ιδιωτικά και επενδυτικά κεφάλαια εξετάζουν με ζωηρό ενδιαφέρον το σύνολο της οικονομίας μας. Σημαντικό είναι ότι η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ έχει ένα πλεονέκτημα έναντι των προηγούμενων, διότι ο Αλέξης και ο Γιώργος όταν ήταν στην αντιπολίτευση έλεγαν ότι θα καταργήσουν ό,τι ψηφίσει ή ό,τι συμφωνήσει η κυβέρνηση (π.χ. ΟΛΠ), ενώ το κλίμα που βλέπουν σήμερα οι επενδυτές είναι ότι ο Κυριάκος, που έχει πολλές πιθανότητες να βγει, δεν πρόκειται να καταργήσει αλλά θα ενισχύσει τις όποιες επενδύσεις.

Ειδικά υπάρχει μεγάλο ενδιαφέρον στον τουριστικό κλάδο, στην περιθαλψη, στις υποδομές, στον ασφαλιστικό κλάδο, στις τράπεζες, στην ακτοπλοΐα, στον κλάδο μεταποίησης και στο Real Estate. Η κορωνίδα όλων είναι, τουλάχιστον όπως νομίζω εγώ, ότι μπήκαμε στις αγορές έστω και με ακριβότερα επιτόκια και ότι νοικοκυρέψαμε τα οικονομικά μας και πετύχαμε πλεόνασμα.

Γιατί όλα αυτά ;

Γιατί κατά την εκτίμηση των ξένων Funds η οικονομία μας τείνει να βγει από την μακρά ύφεση και να μπει σε φάση μεγέθυνσης αφενός και αφετέρου υπάρχουν κοιτάσματα υποτιμημένων αξιών που δεν θα μείνουν υποτιμημένα για μακρύ χρονικό διάστημα.

Επίσης σημαντικό είναι ότι οι τράπεζες είναι έτοιμες να χρηματοδοτήσουν την ανάκαμψη της οικονομίας. Την αισιοδοξία τους για την επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί για το 2017 και οι οποίοι εστιάζονται σε μια βιώσιμη και σταθερή κερδοφορία, στη σταδιακή επιστροφή καταθέσεων, στον έλεγχο των μη εξυπηρετούμενων δανείων και τη χρηματοδότηση της πραγματικής οικονομίας, εξέφρασαν τραπεζικές πηγές, μετά την ανακοίνωση των οικονομικών αποτελεσμάτων από τις τέσσερις συστημικές τράπεζες.

Ας ελπίσουμε το οξύμωρο σχήμα της σημερινής κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ να σταματήσει αυτές τις παλινωδίες και ιδεοληψίες ή έστω να μη φέρνει εμπόδια σε νέες επενδύσεις και ειδικά το άλλο εμπόδιο των κουλτουριάρηδων -περιβαλλοντολόγοι που φέρνουν αντιρρήσεις σχεδόν σε κάθε επένδυση- ή της επικής γραφειοκρατίας που ανακαλύπτει ότι το αεροδρόμιο είναι δασική έκταση μετά από τόσα χρόνια λειτουργίας του ως αεροδρόμιο, ή αυτούς που σταμάτησαν τις επενδύσεις ανεμογεννητριών π.χ. στο βόρειο τμήμα της Χίου γιατί χαλάνε το περιβάλλον σε έναν αγριότοπο που ως επι το πλείστον δεν είναι προσβάσιμος...

Πρέπει όλοι αυτοί οι σοφοί προστάτες να καταλάβουν ότι δεν είναι δυνατόν να γίνει καμία επένδυση χωρίς να θίγει κατά τι το περιβάλλον. Συμφωνώ όμως ότι δεν πρέπει και να πάμε στο άλλο άκρο. Τι να πουν και οι Κινέζοι - «κομμουνιστές» οι οποίοι μετακινούν ολόκληρα χωριά για να φτιάξουν εργοστάσια; Όπως λέει και η λαϊκή ρήση δεν μπορεί να έχουμε τον σκύλο χορτάτο και το καρβέλι άκοπο. Ευελπιστούμε ότι ο πρωθυπουργός στην Έκθεση της Θεσσαλονίκης θα δώσει το πράσινο φως έστω και αργά για επενδύσεις.

Σίγουρα έχουμε ακόμα δρόμο να διανύσουμε αλλά πιστεύω και εγώ ότι είμαστε στην αρχή μιας ανάκαμψης και αυτό που πρέπει να κάνουμε είναι να χρησιμοποιήσουμε όλοι οι Έλληνες τη θετική σκέψη και να μην ακούω πολλούς να λένε ότι ούτε σε είκοσι χρόνια δεν φτιαχνόμαστε. Με μια θετική σκέψη και αυτοπεποίθηση και βλέποντας το ποτήρι μισογεμάτο παρά μισοάδειο μπορούμε σίγουρα να αντιμετωπίσουμε την κρίση αποτελεσματικότερα.